درباره کمیک استریپ و جذابیت‌ها و ج

کهکشان ک

زهرا قربانی
دبیر
نوجوانه

نمی‌دانم چه درد
مشکی دنده اتوم
این درد مشترک
مثلا همین ژاپنی‌ه
دوتا چشم درشت

همین مقدمه را بهانه‌ای بدانید برای پرونده این شماره یعنی: کمیک است

ازکجابه‌کجا؟

برای اولین بار در شماره ۲۷ از مجموعه کمیک‌های کارآگاهی در می۱۹۳۹ متولد شد و حالا دم‌دمای ۸۵ سالگی‌اش است. احتمالا باب‌کین، طراح و خالق شخصیت بتمن روزی که مداد دست گرفت و اولین پی‌رنگ‌ها را از این شخصیت جذاب کمیک کشید، می‌دانست او تا ۸۵ سال بعد هنوز شوالیه تاریکی است. جک کربی، رقیب کین در مارول هم همین‌طور. سال ۱۹۴۱ بود که ورود شخصیت جذابی به نام «کاپیتان آمریکا» به عنوان یک ابرقهرمان مارولی در دنیای کمیک با آن سپر ضد گلوله‌اش در بیش از ۷۵ کشور جهان سر و صدا به پا کرد و شناخته شد. آن دو اولین شخصیت‌های کمیک به شمار می‌روند و باب کین و جک کربی اولین رقبای همدیگر در دنیای جذاب داستان‌های کمیک هستند. کتاب‌هایی که نوجوانان دهه ۱۹۰۰ میلادی به بعد اول در آمریکا و بعد، پس از جنگ جهانی دوم در ژاپن، جزو سرانه مطالعه‌شان محسوب می‌شد و به نوعی شده بود سرگرمی و تفریح و جزئی از زندگی‌شان. کمیک استریپ یا داستان‌های مصور، روح اسطوره‌طلب و قهرمان‌ساز ذهن کودک و نوجوان آن دهه را خوب تغذیه می‌کرد و توقعاتش را به خوبی برآورده می‌ساخت. اسطوره‌هایی که با قدرت‌های فوق‌انسانی‌شان تخیل بچه‌های آن زمان را قلقلک می‌دادند، به محدودیتی پای‌بند نبودند و عموما به خاطر شخصیت ملی، وطن‌دوست و از خودگذشته‌شان رویاساز و هویت‌بخش بودند. دی‌سی اولین داستان‌های کمیک خود را در دهه۳۰ و در اوج دوران رکود اقتصادی آمریکا شروع کرد و با خلق«سوپرمن» نوید آینده‌ای پررونق و متفاوت را داد. او درواقع آغازگر ماجرای کمیک‌استریپ در جهان بود و این داستان‌سرایی‌ها همواره با تحولات سیاسی، اجتماعی چه در آمریکا و چه در جهان خصوصا در جنگ جهانی دوم علیه هیتلر و ارتش‌نازی، همراه دولت و مردم پیش می‌رفت و موضع می‌گرفت. در واقع دو شرکت «دی‌سی و مارول» در قالب داستان‌های مصور و جذاب، معنای جدید و دلخواه خود را از آزادی، رفاه، احیای سبک زندگی آمریکایی، اتفاقات روز و قانون و قانون‌مندی به کودکان و نوجوانان القا می‌کردند و اغلب شخصیت‌ها خصوصا مارولی‌ها نوجوان و جوان بودند. برای روده درازی درباره داستان‌های مصور و پیشینه خواندنی‌شان کلمه کم می‌آید و بهتر است اگر مثل من علاقه به دانستن‌شان دارید، سری به مستندها و کتاب‌های مربوط به آن بزنید اما تا اینجا را اگر خوانده‌اید زشت است از «تن‌تن» خبرنگار رسانه‌ای دنیای کمیک و سگش میلو که «هرژه» بلژیکی او را خلق کرده است اسمی نبرده باشیم. داستان‌های ماجراجویانه تن‌تن پیش از ابرقهرمان‌های مارول و دی‌سی در سال ۱۹۲۹ متولد و به ۷۰ زبان ترجمه شد و یکی از کتاب‌های گرانی بود که نوجوانان هم‌سن‌وسال من آرزوی خریدنش را داشتند. اما در ایران به گفته سعید رزاقی در مصاحبه‌ای که آذر ۱۳۹۲ با خبرگزاری تسنیم داشت اولین بار مجله کیهان بیش از۵۰ سال پیش سراغ این سبک یعنی پی‌نما یا کمیک استریپ رفته است.

جذاب اما مغفول

از روزی که دنیای داستان‌سرایی‌های مصور و اسطوره‌های دوست‌داشتنی‌اش جا افتادند چند دهه می‌گذرد. حالا زمانه رسیده است به سرانه مطالعه پایین و مصرف رسانه‌ای بالا و خلاصه نمودار فرهنگی حسابی جابه‌جا شده‌است و جای خالی اسطوره‌های بزرگ ایرانی در شخصیت‌پردازی داستان‌های مصور خالی است. شخصیت‌هایی که مثل قهرمانان آمریکایی بعد از دهه‌ها باز هم احیا شوند و پیش از خلق آنها حسابی به ابعاد آن فکر شده باشد و نه مثل دارا و سارا تاریخ انقضای‌شان درست بعد از تولدشان باشد. تاریخ فولکلور و اشعار و داستان‌های اساطیری ما پر است از قهرمان‌هایی که می‌توانند الگو باشند و حالا درست بعد از پیدایش فضای گیرای رسانه و مجازی تنور داغ است برای نوشتن و بازآفرینی شخصیت‌ها و داستان‌هایی با تصاویر زیاد و محتوا و کلمات کم که در عین حال گیرا باشد. اتفاقی که به طرز عجیبی مغفول بوده و با اهمال‌کاری در فضای مکتوب مواجه است در حالی که می‌تواند به مطالعه و جریان‌سازی در بین کودک و نوجوان کمک بسیاری کند.

جواب چرایی این اتفاق را با مصاحبه و یادداشتی که در ادامه می‌خوانید می‌توانید متوجه شوید اما ما نوجوانه‌ای‌ها می‌گوییم در فضای کمیک یا همان پی‌نما در کشورمان چند چیز جایش خالیست:

۱. اتاق فکری که سرصبر و بدون عجله، با مطالعه صحیح دست به خلق شخصیت بزند

۲. فضای حمایتی از کتاب‌های مصور چه در بحث تصویرگری و نویسندگی، چه کاغذ و کیفیت چاپ و چه آموزش و کمک به فراگیری این هنر و مهم‌تر از همه تبلیغات

۳. اهمیت قائل شدن نسبت به این قالب خصوصا در همه‌گیری سرطانی فضای مجازی.

گفت‌وگو با امین توکلی، نوی

ایلیا، یک

دهه ۸۰ تقریبا دوران اوج و شروع ابرقهرمانان نوظهور آمریکایی بود که کتاب‌های کمیک آنها نیز روزبه‌روز رشد یافتند و به چاپ‌های مختلفی در سراسر جهان رسیدند. تقریبا آن زمان کسانی کمیک‌استریپ یا داستان‌های مصور می‌خواندند که از طبقات بالای جامعه بودند چرا که دسترسی به این کتاب‌ها آسان نبود و قیمت‌شان زیاد بود. با گذشت چند سال، تقریبا این داستان‌ها به همه افراد علاقه‌مند خودش رسید. داستان‌هایی جذاب اما با قهرمانان خارجی و غیربومی. از سال ۹۷ شمسی تا به امروز، امین توکلی سعی کرد با نوشته جدیدش و داستان‌های ایلیا، قهرمانی جدید را به داستان‌های کمیک معرفی کند که به بهانه هفته کتاب و کتابخوانی؛ پای گفت‌وگو با این نویسنده نشسته‌ایم تا درباره ایلیا برای‌مان بگوید.

قهرمان دنیای نوجوانی شما چه کسی بود؟

من در دوره نوجوانی و سنین کم، به مباحث تاریخی علاقه زیادی داشتم و در آن دوره به‌صورت مشخص شخصیت‌هایی برای من وجود نداشت تا برای من قهرمان باشد اما خیلی وقت‌ها، شخصیت‌های تاریخی ایرانی برای من بسیار جذاب بود و آنها را قهرمان می‌دانستم. در آن زمان بیشتر از این‌که وقت خودم را با خواندن کمیک و تماشای قهرمان‌های هالیوودی بگذرانم؛ بیشتر انیمه تماشا می‌کردم. به‌عنوان جواب می‌توانم به همان شخصیت‌های تاریخی ایرانی اشاره کنم که آنها را برای خود قهرمان می‌دانستم.

از چه زمانی شروع به مطالعه کتاب کرده و آیا از همان اول از کتاب‌های کمیک شروع کردید؟

از سنین پایین مشغول کتابخوانی هستم و با این‌که از همان موقع تا به حال خیلی سخت می‌توانم ارتباط طولانی‌مدت با کتابخوانی برقرار کنم اما در آن دوران به کتابخوانی نیز مشغول بودم.

اگر کمی بیشتر فکر کنم، اواخر دوره دبستان و راهنمایی علاقه من به

